Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
13 maart 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/75007

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Beslistermijn
02-04-2024

Bijlage(n)
10

Aan Minister, ter kennisname aan Staatssecretaris

nota

Publicatie ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving

Aanleiding

Het definitief ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving (hierna ruimtelijk afwegingskader) als deeluitwerking van water en bodem sturend is klaar om gepubliceerd te worden. Met het ruimtelijk afwegingskader (bijlage 1) bieden IenW en BZK duidelijkheid over hoe het water- en bodemsysteem sturend kan zijn bij ruimtelijke keuzes voor nieuwe woningen, werklocaties en industrieterreinen. Hierbij vragen we u om het ruimtelijk afwegingskader te publiceren, via bijgaande aanbiedingsbrief aan de Tweede kamer en de gedeputeerde staten, mede namens de minister van BZK.

Geadviseerd besluit

- Akkoord te gaan met publicatie van het ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving op klimaatadaptatie.nl
- Akkoord te gaan het versturen van het ruimtelijk afwegingskader met de bijgevoegde aanbiedingsbrieven naar de Tweede Kamer en de provincies.

Kernpunten

Met het ruimtelijk afwegingskader geven we richting aan hoe water en bodem sturend kunnen zijn bij ruimtelijke keuzes, zoals in het coalitieakkoord staat. Op dit moment worden de laatste communicatie voorbereidingen getroffen die de publicatie begeleiden, zoals het opnemen van een video waarin het ruimtelijk afwegingskader wordt toegelicht en enkele vragen worden beantwoord. Om goed voorbereid te zijn op de publicatie en mogelijke vragen, richten we ons op 2 april. Het afwegingskader brengt de risico's van overstromingen, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid in kaart, door middel van verschillende risicoklassen. Voor enkele gebieden (uiterwaarden en buitendijks IJsselmeergebied) is aangegeven dat nieuwe ontwikkelingen onwenselijk zijn, dit volgt uit de bestaande regelgeving. Deze regelgeving wordt aangescherpt zoals is aangegeven in de water en bodem sturend brief[1]. Voor vergevorderde projecten in deze gebieden worden uitzonderingen gemaakt. Wat vergevorderde projecten zijn, is gedefinieerd in de Kamerbrief 'Buitendijks bouwen in het Markermeer en IJsselmeergebied' van 5 oktober 2023[2]. Daarnaast worden met enkele andere

[1] Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

[2] Kamerbrief over buitendijks bouwen in het Markermeer en IJsselmeergebied | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

projecten gesprekken gevoerd met de betrokken provincies en gemeenten. Het definitieve kader is gebaseerd op het concept ruimtelijk afwegingskader. Daarnaast is er een verder onderzoek geweest dat de technische basis is voor het ruimtelijk afwegingskader (bijlage 2). Er zijn verschillen tussen de kaarten van het ruimtelijk afwegingskader en die in het onderzoeksrapport, deze komen voort uit voortschrijdend inzicht en beleidskeuzes.

Het ruimtelijk afwegingskader is bedoeld om te sturen op waar nieuwe locaties te realiseren. Het blijft daarnaast altijd belangrijk om met de risico's die aanwezig zijn verstandig om te gaan, oftewel goed te kijken naar hoe wordt er gebouwd. De landelijke maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving is hierbij de basis voor hoe klimaatadaptief te bouwen. Lokaal kan overwogen worden om extra maatregelen te treffen als er op een specifieke plek grotere risico's zijn vanuit het water- en bodemsysteem. In algemene zin zal gelden dat hoe risicovoller de locatie, hoe meer het zal kosten aan kennis en middelen om klimaatbestendig te bouwen, waarbij er niet wordt afgewenteld.

Er zijn door provincies en waterschappen al verschillende eigen regionale water en bodem sturend kaarten ontwikkeld. Dit is goed omdat er regionaal en lokaal relevante thema's kunnen worden meegenomen, die landelijk niet overal relevant zijn. Ook kunnen opgaven die regionaal uitgewerkt moeten worden (zoals waar extra waterberging kan komen) in regionale instrumenten worden vastgelegd. Echter zonder landelijke duiding wat water en bodem sturend betekent voor de woningbouwopgave en andere ontwikkelingen, kunnen er grote verschillen ontstaan. Een landelijke basis is nodig om duidelijkheid te bieden. Het ruimtelijk afwegingskader biedt deze duidelijkheid.

Krachtenveld

Het kader is opgesteld in nauwe samenwerking met BZK. De balans tussen water en bodem sturend en alle andere grote ruimteclaims die de komende decennia op ons afkomen, waaronder het behouden van snelheid in de woningbouwopgave, heeft blijvend onze aandacht nodig. Dit geldt zeker voor projecten die nu al (bijna) in ontwikkeling zijn. In de water en bodem sturend brief staat dat alle woningbouwprojecten die een bestemmingsplan vaststellen na 1 januari 2025, dat het ruimtelijk afwegingskader gebruikt wordt om de afweging te maken. Dit geldt niet voor de uiterwaarden en het buitendijkse IJsselmeergebied[2].

Er is verder afgestemd met andere departementen, waaronder EZK en Defensie. Ook is er veelvuldig afgestemd met de koepels van decentrale overheden en inhoudelijke experts bij de ontwikkeling van het kader. De koepels en andere belangenpartijen vanuit de bouwsector, bedrijven en de financiële sector zijn ook betrokken in de laatste fase van het ruimtelijk afwegingskader. Vanuit deze partijen was er steun voor het publiceren van het ruimtelijk afwegingskader, en werden de kaarten en achterliggende informatie gezien als duidelijk en toepasbaar. Wel dient er aandacht te zijn voor verdere uitwerking in projecten en mogelijke lessen, en dit mee te nemen bij vervolgstappen.

Datum
13 maart 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/75007

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister, ter kennisname aan Staatssecretaris

Bijlage(n)
10

Datum
13 maart 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/75007

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister, ter kennisname aan Staatssecretaris

Bijlage(n)
10

Toelichting

Inhoud ruimtelijk afwegingskader
Het ruimtelijk afwegingskader (bijlage 1) bestaat uit:

- Kaartmateriaal over de risico's vanuit het water- en bodemsysteem, inclusief een samenvattende kaart
- Een beslisboom die stapsgewijs gebruikers ondersteunt bij het analyseren van de water- en bodem opgave
- Toelichtende teksten en antwoorden op mogelijke vragen
- Een onderliggend onderzoeksrapport (bijlage 2)

De kaarten zijn gebaseerd op bestaande, wetenschappelijk onderbouwde data. Deze data zijn nu ook al toegankelijk via de klimaateffectatlas, en de landelijke database overstromingen (LIWO). Wat met het ruimtelijk afwegingskader anders is, is dat de verschillende risicokaarten samen inzichtelijk wordt gemaakt. Verder is er op basis van de structurerende keuzes uit de WBS brief, en verdere beleidsmatige keuzes, een indeling gemaakt in welke risico's meer of minder groot zijn, wat resulteert in gebieden geclassificeerd als ja, ja mits, nee tenzij en nee. Deze indeling is op basis van expertsessies en regionale voorbeelden bepaald.

Het ruimtelijk afwegingskader is bedoeld voor het maken van ruimtelijke keuzes bij nieuwe ontwikkelingen in (toekomstig) gebouwd gebied, hier valt woningbouw onder, maar ook industrieterreinen, publieke gebouwen of werklocaties. Voor functies in de vitale sector of netwerken zoals snelwegen/spoor is het kader niet direct toepasbaar, hier is een aparte risicoafweging voor nodig.

Politieke context
Met het ruimtelijk afwegingskader is een uitwerking van de moties:

- Motie van het lid Grinwis over kwantitatieve risicoprofielen gebruiken voor uitwerking water en bodem sturend[3]
- Motie van het lid Grinwis over het rekening houden met levenscycluskosten bij woningbouwlocaties[4]
- Motie van de leden Grinwis en Geurts over het voorkomen van bestemmingsplannen waar we spijt van krijgen[5]

Financiële/juridische overwegingen
Verder onderzoek is nodig om de financiële gevolgen door te rekenen, dit wordt in samenhang met de financiële onderzoeken gedaan in het kader van de Landelijke Maatlat klimaatadaptieve en groene gebouwde omgeving. Dit onderzoek komt in Q2 2024 beschikbaar. Daarnaast zal ook verkend gaan worden welke borgingsmogelijkheden er zijn, hier is nog geen planning voor. Omdat het hier gaat om een afwegingskader, is het in eerste instantie logischer dat het geborgd wordt als een procesinstrument bij locatiekeuzes. De weging waterbelang is hiervoor een borgingsmogelijkheden.

Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij
Het instrument kan gebruikt worden in bestaande processen zoals het weging waterbelang, de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Er is met BZK en

[3] Kamerstuk 27 625, nr. 574, 22-06-2022
[4] Kamerstuk 27 625, nr. 575, 22-06-2022
[5] Kamerstuk 27 625, nr. 615, 27-03-2023

betrokken overheden gesproken over welke vergevorderde projecten doorgang kunnen vinden, deze gesprekken lopen nog deels. Voor andere projecten geeft het inzicht in de risico's zodat deze in een vroeger stadia meegenomen kan worden. Als de risico's niet inzichtelijk zijn en niet meegenomen worden bij nieuwe projecten, wordt er afgewenteld op de toekomstige gebruikers en generaties, die mogelijk meer schade en overlast zullen ervaren.

Communicatie
Bij de publicatie over het afwegingskader zal een communicatieboodschap klaar staan voor mogelijke persvragen. Ook is alle tekst van het ruimtelijk afwegingskader gecontroleerd vanuit de redactie die klimaatadaptatie.nl beheert. Na publicatie van het kader worden sessies met relevante partijen. Verder zal er een toelichting op het ruimtelijk afwegingskader opgenomen worden, die ook beschikbaar wordt gemaakt bij publicatie.

Voorgaande ontwikkelingen
In maart 2023 heeft u, mede namens de minister van BZK het concept ruimtelijk afwegingskader gepubliceerd, in de vorm van een beslisboom en toelichtende tekst. Met het definitieve kader kan er een duidelijker instrument gepubliceerd worden, dat bruikbaar is voor een brede doelgroep, niet alleen inhoudelijke experts. Dit is belangrijk gegeven het doel van het sturen van ruimtelijke keuzes.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving	Schriftelijke versie van het ruimtelijk afwegingskader, ook beschikbaar online: Ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving (arcgis.com)
2	Onderzoeks rapport ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve omgeving	Onderliggend onderzoeksrapport ruimtelijk afwegingskader
3	Aanbiedingsbrief ruimtelijk afwegingskader Tweede Kamer	De aanbiedingsbrief van het ruimtelijk afwegingskader voor de Tweede Kamer
4	Aanbiedingsbrief ruimtelijk afwegingskader Provincies	De aanbiedingsbrief van het ruimtelijk afwegingskader voor de provincies
5	Onderliggende beslisnota's	Onderliggende beslisnota over het ruimtelijk afwegingskader
6	Gecombineerde sturingskaart	PDF detail versie van de gecombineerde sturingskaart

Datum
13 maart 2024

Onze referentie
IENW/BSK-2024/75007

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister, ter kennisname aan Staatssecretaris

Bijlage(n)
10

7	Sturingskaart bodemdaling	PDF detail versie van de sturingskaart bodemdaling
8	Sturingskaart blootstelling	PDF detail versie van de sturingskaart blootstelling aan schade door wateroverlast
9	Sturingskaart slachtoffers	PDF detail versie van de sturingskaart slachtoffers, over locaties waar overstromingen tot levensgevaarlijke situaties kunnen leiden.
10	Sturingskaart drinkwaterbeschikbaarheid	PDF kaart van drinkwaterbeschikbaarheid, gemaakt door VEWIN. Daarom andere vorm, bedoelt als signaalkaart voor urgentie van drinkwaterbeschikbaarheid

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	**Naam beslisnota**	**Toelichting**
3 oktober 2023	Reflecteren en goedkeuren concept definitief ruimtelijk afwegingskader	Reflectie gevraagd van de minister op het concept ruimtelijk afwegingskader, en goedkeuring voor het delen voor definitieve afstemming
9 mei 2023	Publicatie concept ruimtelijk afwegings kader	Beslisnota voor de publicatie van het concept ruimtelijk afwegingskader

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
3 oktober 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/278041
Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Beslistermijn
16 oktober 2023

Bijlage(n)
4

Aan Minister
cc Staatssecretaris

nota

Definitief ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving

Aanleiding

Eerder is een *concept* ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving (hierna ruimtelijk afwegingskaders) met u gedeeld en naar provincies gestuurd. Inmiddels ligt er, mede op basis van consultatie bij provincies, waterschappen, gemeente en inhoudelijke experts een definitief kader, *inclusief kaartbeeld*, gebaseerd op de inhoudelijke keuzes die in het concept kader zijn gemaakt.
Met deze nota vragen we uw akkoord om ook het definitieve ruimtelijk afwegingskader te delen met koepelorganisaties en professionals uit de water- en ruimtelijke wereld, voor de laatste ronde afstemming. Hierna komen we bij u terug voor akkoord op publicatie van het definitieve ruimtelijk afwegingskader en verzending naar de TK.

Geadviseerd besluit

- Instemmen met de voorliggende versie van het ruimtelijk afwegingskader (rapport (inclusief (online) kaarten en koptekst) en het ambtelijk en bestuurlijk delen hiervan met de VNG, Unie, IPO en vertegenwoordigers van de bouwsector.

Kernpunten

In de periode tot en met 2030 moeten ten minste 900.000 nieuwe woningen in Nederland een plek krijgen. Een deel hiervan is gepland in kwetsbare delen van Nederland, water en bodem behoort bij de realisatie hiervan sturend te zijn. Het afwegingskader brengt de risico's van overstromingen, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid in kaart, door middel van verschillende risicoklassen, gebaseerd op het concept ruimtelijk afwegingskader.
Het ruimtelijk afwegingskader bestaat uit:

- één samenvattende kaart voor heel Nederland over de risico's van het water- en bodemsysteem, weergegeven in risicoklassen (Bijlage 1);
- onderliggende kaarten per thema;
- toelichtende koptekst, stappenplan en handelingsperspectief (Bijlage 2).

De onderbouwing van het kader is te vinden in het rapport (Bijlage 3). Het kader komt in een online omgeving, die is nog in ontwikkeling (zie link in bijlagetabel aan het eind). De kaarten zijn gebaseerd op bestaande, wetenschappelijk onderbouwde data. Deze data zijn nu ook al toegankelijk via de klimaateffectatlas en de landelijke database overstromingen (LIWO). Wat met deze nieuwe kaart

Online niveau en detailniveau daarin wil ik graag nog zien (link is niet te openen)

anders is, is dat het om een combinatie van data gaat van wateroverlast, waterveiligheid en bodemdaling. Daarnaast is er een beleidsmatig oordeel gemaakt over de omvang van de risico's, op basis van de structurerende keuzes uit de WBS brief. Dit oordeel is verder gespecificeerd op basis van experts, en regionale voorbeelden.

Op de online omgeving zal het ook mogelijk zijn om in detail in te zoomen, tot op perceel niveau, zodat het bruikbaar is voor nieuwe ruimtelijke plannen. Eerder was het risico vanuit het water- en bodemsysteem niet inzichtelijk, omdat het veel expertise vroeg om de verschillende kaarten goed te interpreteren. Met deze nieuwe kaart is het risico duidelijk.

Het ruimtelijk afwegingskader is bedoeld voor het maken van ruimtelijke keuzes bij nieuwe ontwikkelingen in (toekomstig) gebouwd gebied, hier valt woningbouw onder, maar ook industrieterreinen of werklocaties. Voor functies in de vitale sector of netwerken zoals snelwegen/spoor is het kader niet direct toepasbaar, hier is een aparte risicoafweging voor nodig. De onderliggende data kan er waarschijnlijk wel voor gebruikt worden. Dit is een landelijk kader gebaseerd op landelijke data, structurerende keuzes die door regio's zelf moeten worden uitgewerkt, moeten door de regio's zelf in kaart worden gebracht, en uiteindelijk opgenomen worden in het landelijke beeld. Het gaat hier bijvoorbeeld om de te reserveren ruimte van 5 tot 10% van polders voor extra waterberging.

Het ruimtelijk afwegingskader
Het definitieve kader wordt met u gedeeld zodat u nog kunt reflecteren op de inhoud. We vragen met name uw aandacht voor:

- De gecombineerde sturingskaart (bijlage 1)
- De samenvattende koptekst (bijlage 2)

Er wordt nog een aantal aanpassingen gedaan aan de gecombineerde sturingskaart:

- Rood markeren van de kustgebieden.
- Gebieden die nu nog wit zijn omdat hier geen risico is (o.a. Zuid-Limburg), groen kleuren ter verduidelijking.

Is kaart met die aanpassingen al beschikbaar?

Ambtelijk en bestuurlijk delen van eerste versie ruimtelijk afwegingskader
We vragen u akkoord te gaan met het delen van het ruimtelijk afwegingskader met koepelorganisaties, met in ieder geval de medeoverheden, en de bouwende partijen. Tijdens deze laatste rond kan dan nog commentaar gegeven worden op de toelichting, en met welke boodschap de kaarten naar buiten worden gebracht. Dit om breed commitment te krijgen op de publicatie van het definitief ruimtelijk afwegingskader.

Voorgesteld vervolgproces
Na uw akkoord delen we dit kader, ter consultatie, ambtelijk met koepelorganisaties en andere belanghebbenden. Na aanscherping zal de definitieve versie nogmaals aan u en de minister voor VRO worden voorgelegd, met het voorstel om het kader naar de provincies te sturen, met een afschrift naar de Tweede Kamer.

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister (en Staatssecretaris ter kennisname)

Bijlage(n)
4

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister (en Staatssecretaris ter kennisname)

Bijlage(n)
4

Krachtenveld
Het kader is opgesteld in nauwe samenwerking met BZK. De balans tussen water en bodem sturend en alle andere grote ruimteclaims die de komende decennia op ons afkomen, waaronder het behouden van snelheid in de woningbouwopgave, heeft blijvend onze aandacht nodig. Dit geldt zeker voor projecten die nu al (bijna) in ontwikkeling zijn.
Op veel plekken is het kader al onder de aandacht gebracht (bijvoorbeeld bij het DO FLO, het verstedelijkingsoverleg Rijk en het breed overleg klimaatadaptatie). Reacties zijn tot nu toe positief. In voorbereiding op de publicatie van het concept kader waren in het algemeen de reacties ook positief, maar waren er wel zorgen vanuit de bouwsector over wat dit zou betekenen voor de woningbouwopgave.

Toelichting
Proces tot nu toe
De werkzaamheden zijn uitgevoerd in opdracht van het ministerie van IenW en BZK. De ministeries vormen samen met TAUW/HKV/Defacto een projectgroep die de werkzaamheden aanstuurde en uitvoerde.

De uitwerking van de werkzaamheden is getoetst in een tweetal workshops door experts en beleidsmakers van provincies, gemeenten, waterschappen, veiligheidsregio's en kennisinstellingen. Voor de drie onderwerpen overstromingen en neerslag, bodemdaling en drinkwater zijn er expertsessies georganiseerd voorafgaand aan de workshops. Hierin is de inhoudelijke uitwerking afgestemd. Ook is meegekeken door de staf DC. Het concept definitief kader wordt momenteel besproken en voorgelegd in veel verschillende overleggen en met verschillende departementen. Het traject met resultaten tot nu toe is samengevat in de inhoudelijke achtergrond rapportage (bijlage 3).

Toelichting kader
Het definitief kader bestaat uit de gecombineerde sturingskaart, een samenvattende koptekst, en verschillende onderliggende kaarten. De kaarten laten voor heel Nederland zien hoe groot de opgave is vanuit het water en bodem systeem. Dit is ingedeeld in risicoklassen zodat er snel en op een overzichtelijke manier een eerste indruk opgehaald kan worden over de geschiktheid voor nieuwe ontwikkelingen gegeven het water en bodem systeem. Het onderliggende rapport van het kader is vrij technisch, dus er is een koptekst bijgevoegd waarin kort omschreven is wat het inhoudt, voor wie het bedoeld is en hoe het gebruikt dient te worden. Alles wordt beschikbaar gemaakt in een digitale omgeving. Dit wordt gedaan in dezelfde vorm als de Klimaateffectatlas. Hiermee behouden we de mogelijkheid om verdere verbeteringen en verscherpingen door te voeren, hiermee is het kader geen statisch product.

Politieke context
In het coalitieakkoord is afgesproken dat water en bodem sturend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. In de TK is brede steun voor dit voornemen. Het sturend laten zijn van het water- en bodemsysteem bij ruimtelijke keuzes kan in sommige gevallen op gespannen voet staan met het zoveel mogelijk ruimte beschikbaar maken voor de urgente woningbouwopgave of voor andere ruimteclaims, zoals bedrijven, energie(transitie) of weginfrastructuur. Tegelijkertijd resulteert het bouwen op niet geschikte locaties vaak in dure en zeer trage projecten, dus kan het vroeg naar geschiktheid te kijken vanuit het water- en bodemsysteem, verkeerde keuzes voorkomen.

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister (en Staatssecretaris ter kennisname)

Bijlage(n)
4

IenW en BZK ontwikkelen het kader in lijn met de moties van de heer Grinwis over water en bodem sturend[1], kwantitatieve risicoprofielen[2] en levenscycluskosten[3] voor potentiële woningbouwlocaties. Met de publicatie van het ruimtelijk afwegingskader kunt u de motie van Grinwis afdoen (over het niet spijt krijgen vanuit water- en bodem sturend bij de vaststelling van bestemmingsplannen voor 1 jan 2025).

Financiële/juridische overwegingen
Het water- en bodemsysteem verschilt altijd per locatie, en daarmee verschillen ook de keuzes die gemaakt kunnen worden om de beoogde functie aan te passen aan het water en bodem systeem. Wat de financiële gevolgen zijn is daarom lastig om te duiden, ook omdat het ruimtelijk afwegingskader ruimte laat voor regionale afwegingen bij de invulling van water- en bodemsysteem sturend. Het niet rekening houden met het water en bodem belang zal echter tot extra kosten leiden in de toekomst, in de vorm van extra beheerkosten en (mogelijke) schade.

In het kader van de Landelijke Maatlat klimaatadaptieve en groene gebouwde omgeving wordt een financiële verkenning uitgevoerd om te kijken wat de kosten zijn om de maatlat toe te passen. Bij de selectie van onderzoekssituaties zal er aandacht zijn om verschillende water- en bodemsituaties te selecteren. Hiermee kan een eerste inschatting gemaakt worden voor wat de financiële gevolgen zijn van het sturend maken van het water en bodem systeem bij nieuwbouwlocaties. Verder onderzoek zal echter nodig zijn.

Communicatie
Na de publicatie van het ruimtelijk afwegingskader zal een persbericht worden verstuurd en zullen er bijeenkomsten georganiseerd worden, om samen met eindgebruikers het handelingsperspectief en bruikbaarheid verder door te ontwikkelen. Hierbij zal ook aandacht besteed worden aan de boodschap voor bewoners van gebieden die nu een grote opgave hebben, of die in gebieden vallen die in nee, tenzij of nee vallen. Verder zal er ook duidelijk gemaakt worden dat bepaalde regionale invullingen nog gedaan moeten worden door bijvoorbeeld waterschappen, zoals de 5 tot 10% waterberging in diepe polders.

Het rapport over het kader bevat de (technisch) inhoudelijke beschrijving van het afwegingskader. Daarnaast wordt een visuele doorontwikkeling gemaakt naar het online systeem, om te zorgen dat de kaarten en beelden bij de toepassing de insteek en inhoud van het kader ondersteunen. In het rapport zijn per thema kopjes met "uitlegbaarheid" opgenomen. Daarin wordt beschreven in welke mate de aanpak uitlegbaar is aan inwoners en uitvoerende partijen.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

[1] Kamerstukken 32 847, nr. 780
[2] Kamerstukken 27 615, nr. 574
[3] Kamerstukken 27 625, nr. 575

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Gecombineerde sturingskaart	Samenvattende kaart waar het risico vanuit het water en bodem systeem voor nieuwe ontwikkeling is vertaald naar verschillende risicoklassen
2	Koptekst ruimtelijk afwegingskaders	Samenvattende koptekst opgesteld in samenwerking door IenW en BZK, over het ruimtelijk afwegingskader
3	Rapport ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving	Inhoudelijk volledige rapportage van het onderzoek waaruit de kaarten voor het ruimtelijk afwegingskader zijn gekomen.
4	Online Ruimtelijk afwegingskader	de online omgeving met alle informatie en toelichting, dit zal functioneren als het ruimtelijk afwegingskader. Is nog in ontwikkeling. Online ruimtelijk afwegingskader (gebruikersnaam: storymapa. wachtwoord: R3silience!)

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister (en Staatssecretaris ter kennisname)

Bijlage(n)
4

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
9 mei 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/130283

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Beslistermijn
15-05-2023

Bijlage(n)
7

Aan Minister
cc Staatssecretaris

nota

Concept ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving

Aanleiding

Eerder hebben we u geïnformeerd over het concept ruimtelijk afwegingskader klimaatadaptieve gebouwde omgeving (hierna conceptkader).
Met deze nota vragen we uw akkoord om dit conceptkader met de provincies te delen zodat het gebruikt kan worden voor de ruimtelijke arrangementen. Voorstel is om dit te doen via bijgaande aanbiedingsbrief en mede namens Minister VRO.

Geadviseerd besluit

Advies is om het conceptkader naar provincies te sturen, en een afschrift naar de Tweede Kamer te sturen.

Kernpunten

- Het conceptkader is een uitwerking van een deel van de water en bodem sturend brief.
- Doel van het conceptkader is de ondersteuning van het regionale proces om een bewuste afweging te maken over waar wordt gebouwd, gegeven het water- en bodemsysteem en de risico’s vanuit wateroverlast, overstromingen, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid.
- Het conceptkader wordt meegenomen door de provincies bij de ruimtelijke puzzels in het kader van het programma NOVEX. Medeoverheden worden gevraagd de water en bodem brief en dit conceptkader zoveel mogelijk toe te passen om locatiekeuzes te evalueren, en lokale afwegingen en keuzes te maken voor de inrichting en bouwwijze van nieuwbouwprojecten.
- De uiteindelijke besluiten over ruimtelijke keuzes worden gemaakt door de daarvoor bevoegde gezagen. Met de water en bodem brief en het (concept) ruimtelijk afwegingskader geeft het Rijk hier duidelijkere kaders voor mee.
- Het (concept) kader zal voor de meeste locaties niet een exacte duiding kunnen geven over het wel of niet bouwen en onder welke voorwaarden. Daarmee blijft een regionale analyse en afweging nodig.
- Verdere mogelijke borging van het definitief ruimtelijk afwegingskader wordt nog uitgewerkt.

Krachtenveld
Het conceptkader is opgesteld in nauwe samenwerking met BZK. De balans tussen water en bodem sturend enerzijds en het behouden van snelheid in de woningbouwopgave anderzijds, heeft blijvend onze aandacht nodig.

Toelichting

Inhoud conceptkader
Het conceptkader bestaat uit een beslisboom, met een begeleidende tekst. Met behulp van de beslisboom worden decentrale overheden in staat gesteld om inzichtelijk te maken welke risico's ten aanzien van waterveiligheid, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid zich in bepaalde gebieden voordoen, wat daarvan de omvang is, en wat het mogelijke handelingsperspectief is. De beslisboom begeleidt de regionale overheden zo om bij de ruimtelijke puzzels op basis van de structurerende keuzes (uit de water en bodem brief) keuzes te maken.

Inhoud definitief kader
Vanuit het conceptkader werken we toe naar een definitief kader. Dit doen we samen met de medeoverheden in een participatief proces. Omdat vele provincies en waterschappen ook al met dit vraagstuk bezig zijn, en hiervoor 'eigen' analyses en tools hebben ontwikkeld, worden deze bij de verdere ontwikkeling van het definitieve kader meegenomen.

Het definitieve kader zal in ieder geval de benodigde beslisinformatie bevatten om goed afgewogen ruimtelijke keuzes te maken. De beslisinformatie wordt daarbij digitaal ontsloten, en op een toegankelijke en duidelijke manier gepresenteerd.

Politieke context
IenW en BZK ontwikkelen het kader in lijn met de moties van de heer Grinwis over water en bodem sturend[1], kwantitatieve risicoprofielen[2] en levenscycluskosten[3] voor potentiële woningbouwlocaties. De verdere ontwikkeling van het kader wordt gedaan in samenwerking met BZK, zodat op een vroeg moment de schuurpunten tussen water en bodem sturend en de woningbouwagenda geïdentificeerd worden.

Financiële/juridische overwegingen
In de water en bodem sturend brief is uitgesproken dat het (concept) richtinggevend kader gebruikt moet worden in de ruimtelijke puzzels, om zo in de ruimtelijke arrangementen die per provincie worden afgesloten te borgen dat water en bodem sturend wordt bij locatiekeuze, inrichting en ontwerp van nieuwbouw. Dit geldt echter niet alleen voor de eerste ronde van ruimtelijke puzzels, maar ook voor de toekomstige. Hoe de borging van het kader eruit gaat zien, is onderdeel van verdere ontwikkelproces. De mogelijkheid van juridische borging in een strengere watertoets wordt hiervoor in ieder geval verkend.

Communicatie
Op 19 april jl. is het kader in het gezamenlijke BO Water/VRO besproken. Vooruitlopend op de komst van het definitieve kader, vragen we provincies bij het maken van de ruimtelijke puzzels het conceptkader alvast toe te passen, zodat

[1] Kamerstukken 32 847, nr. 780
[2] Kamerstukken 27 615, nr. 574
[3] Kamerstukken 27 625, nr. 575

Datum
9 mei 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/130283

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister (en Staatssecretaris ter kennisname)

Bijlage(n)
7

water en bodem sturend wordt bij de ruimtelijke keuzes voor nieuwe bebouwing. De lessen en ervaringen die opgedaan worden bij het toepassen van het concept kader worden gebruikt bij de verdere doorontwikkelingen en het opstellen van het definitieve kader.

Voorgaande ontwikkelingen en alternatieven
Tijdens het schrijfproces van de water en bodem brief is een adviesrapport opgeleverd, waarin de plaatsgebonden risico's ten aanzien van waterveiligheid en wateroverlast in beeld zijn gebracht. Hier heeft u eerder een toelichtende nota over ontvangen en de rapporten zijn inmiddels gepubliceerd.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
2	Aanbiedingsbrief afschrift TK	De aanbiedingsbrief voor het afschrift van het concept ruimtelijk afwegingskader en alle bijlagen naar de tweede kamer
3	Concept ruimtelijk afwegingskader	Het concept ruimtelijk afwegingskader en toelichtende tekst
4	Aanbiedingsbrief provincies concept ruimtelijk afwegingskader	De aanbiedingsbrief waarmee het concept ruimtelijk afwegingskader naar de provincies verstuurd zal worden
5	Onderliggende beslisnota ter besluitvorming	Onderliggende beslisnota van begin 2023, deze wordt meegestuurd vanuit actieve openbaarmaking.
6	Boomdiagram	Beslisboom voor provincies
7	Processchema	Processchema voor toepassing kader
8	Verhouding ruimtelijk afwegingskader-landelijke maatlat	Verhouding ruimtelijk afwegingskader-landelijke maatlat

Datum
9 mei 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/130283

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie

Aan
Minister (en Staatssecretaris ter kennisname)

Bijlage(n)
7